

GROENE SYMBOLIER

Schikkingen bij levensthema's

PETER VAN ASSELT & HANNEKE MAASSEN

PETER VAN ASSELT & HANNEKE MAASSEN

GROENE SYMBOLIER

Schikkingen bij levensthema's

RokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Inhoud

Inleiding 6

Lente – op de Adelbertusakker, Egmond-Binnen 17

Leven ontkiemt 20 t/m 31

Leven krijgt vorm 32 t/m 39

Lente & voorzomer – op de rietakker Alde Feanen, Earnewâld. . . . 41

Leven bloeit 44 t/m 55

Leven geeft geur en smaak 56 t/m 63

Zomer – op Natuurakkers Doornik, Bemmellân 65

Leven in volheid 68 t/m 77

Leven in rijkdom 78 t/m 87

Herfst – op de Levensakker, Almen 89

Leven van afscheid 92 t/m 99

Leven in vele kleuren 100 t/m 111

Winter – op Natuurbegraafplaats Koningsakker, Oosterbeek 113

Leven in stilte 116 t/m 127

Leven valt stil 128 t/m 135

Beschrijving arrangementen 136

Dankwoord 152

De auteurs 154

Colofon 156

Inleiding

De taal van bloemen

Bloemen spreken een taal die de verbeelding prikkelt. Door de eeuwen heen zijn er betekenissen toegekend aan bloemen, gebaseerd op hun kleur, geur, vorm, groeiplaats en bloeiperiode. Bloemen zijn vereeuwigd in gedichten, verhalen, schilderijen en textielontwerpen. In dit boek willen wij als arrangeurs ons verwonderen en verbinden door de taal van bloemen te laten spreken, passend bij de seizoenen in het leven van een mens.

Het belang van bloemen

Bloemen brengen niet alleen schoonheid, geur en kleur,

maar dragen ook bij aan ons welzijn. De mens heeft een diep gewortelde behoefte aan contact met de natuur. Dit kan thuis, in een park of in een weids landschap. De natuur omringt ons, biedt rust en nodigt uit tot bezinning. Het zien, voelen en ruiken van bloemen helpt ons te ontspannen en verbindt ons met onze herinneringen en emoties. Bovendien zuiveren planten en bloemen de lucht en verhogen ze de luchtvochtigheid, wat bijdraagt aan een gezonde leefomgeving.

In Japan bestaat het concept Shinrin-Yoku, ook wel

‘bosbaden’ genoemd. Dit is de kunst van het je onderdompelen in de natuur: luisteren naar de fluisterende bladeren, de geuren opsnuiven en de kleuren in je opnemen. Deze ervaring wordt gezien als een vorm van meditatie, een manier om de natuur in jezelf te weer spiegelen.

Als arrangeurs voelen wij ons diep verbonden met bloemen en de natuur. Wanneer we creëren met bloemen, takken en stenen, worden we herinnerd aan de grootsheid en tijdloosheid van de natuur. Dit boek is een eerbetoon aan die liefde en aandacht voor de natuurlijke wereld.

Bloemen en milieu

De snijbloementeel heeft impact op het milieu. Veel bloemen worden geïmporteerd en/of behandeld met gewasbeschermingsmiddelen. Wij willen laten zien dat er een duurzame manier is om met bloemen te werken. Rijk om je heen; in tuinen en in bermen, op dijken en in het landschap zijn prachtige bloemen te vinden die we vaak onkruiden noemen. Door op een andere manier te kijken naar alles wat er is in de natuur, kun je veel vinden dat in beperkte mate geplukt mag worden voor eigen gebruik. Dit doen we door bloemen te plukken

met toestemming van grondeigenaren, in te kopen bij biologische kwekers en uitsluitend bloemen te gebruiken die in het seizoen bloeien. Wij gebruiken in dit boek vaak het woord 'bloemen', maar we bedoelen meer dan bloemen alleen: het zijn 'schatten' uit de natuur.

Bloemschikken

De bloemen die we kochten en plukten, hebben we de aandacht gegeven die nodig is. De plantaardige materialen zijn in de ochtend geplukt, een deel van het blad is verwijderd en de bloemen zijn op ruim water gezet. Daarnaast gebruikten we schone emmers en vazen.

Voor de arrangementen zijn de bloemen geschikt in verschillende ondergronden gevuld met water. We gebruiken glazen flesjes, reageerbuisjes, vazen en schalen, maar ook de natuurlijke omgeving als watervoorziening voor de bloemen. Soms is de schikking bedoeld om in te drogen, en soms om langer van te genieten.

We gebruikten schiktechnieken zoals (ver)binden en weven. Daarvoor gebruikten we hulpmiddelen zoals touw, draad en lijm. Het is lastig te bepalen hoe duurzaam een hulpmiddel is. IJzerdraad wordt bijvoorbeeld als 'duurzaam' bestempeld omdat het recyclebaar is. We hebben ervoor gekozen om een concessie te doen voor met papier omwikkeld ijzerdraad in die arrangementen waar touw niet toereikend was. Voor een enkel arrangement is lijm gebruikt. Er zijn verschillende soorten duurzame lijm te koop op basis van aardappeldextrines en water.

De gebruikte ambachtelijke technieken zoals weven, vlechten, binden, stapelen, drijven en rijgen hebben invloed op de vorm van het arrangement en het verhaal dat we willen vertellen.

Verhalen verteld door verbeelding

In dit boek delen we verhalen over het leven, geïnspireerd door onze ideeën en gedachten hierover. We richten ons op de natuur en het menselijk bestaan, van begin tot eind, in samenhang met de seizoenen.

Natuurmaterialen en symboliek

Natuurlijke materialen vertellen verhalen. Gebruik bijvoorbeeld takken en wortels om groei en verbinding te verbeelden, stenen voor stevigheid en herinnering, bladeren en bloemen als tekens van vergankelijkheid en nieuw leven. Ook de keuze tussen vers en droog materiaal beïnvloedt de sfeer: levendige bloemen stralen vreugde uit, terwijl vergankelijke materialen de cyclus van het leven benadrukken.

Elke symbolische schikking begint met een zoektocht naar inspiratie. Een gedachte wordt meegenomen. De natuurlijke omgeving met haar vormen, kleuren, geuren, geluiden en organische structuren biedt volop inspiratie. Dat proces van waarnemen is even zorgvuldig als creatief.

Voordat we begonnen met ontwerpen en verbeelden, hebben we nagedacht over onze aanpak. Dit heeft geleid tot twee uitgangspunten:

1. Levensthema's

2. Akkers – de aarde waarop we mogen zijn

We hopen u als lezer en kijker te raken met onze verbeelding, vormgeving en materialen. Elk beeld wordt versterkt door een inspirerende tekst. In de tekst hieronder lichten we de uitgangspunten toe.

1. Levensthema's

‘Er is een tijd voor alles, en alles is lucht’, dat zingt Stef Bos in zijn lied voor de Prediker. Het lied is gebaseerd op een tekst uit de Bijbel: ‘Voor alles wat er gebeurt is er een uur, een tijd voor alles wat er is onder de hemel’ (Prediker 3:1-8).

*Voor alles wat gebeurt is er een uur,
een tijd voor alles wat er is onder de hemel.
Er is een tijd om te baren en een tijd om te sterven,
een tijd om te planten en een tijd om te rooien.
Er is een tijd om te doden en een tijd om te helen,
een tijd om te breken en een tijd om op te bouwen.
Er is een tijd om te huilen en een tijd om te lachen,
een tijd om te rouwen en een tijd om te dansen.
Er is een tijd om te ontulammen en een tijd om te verkillen,
een tijd om te omhelzen en een tijd om af te weren.
Er is een tijd om te zoeken en een tijd om te verliezen,
er een tijd om te bewaren en een tijd om weg te gooien.
Er is een tijd om te scheuren en een tijd om te herstellen,
een tijd om te zwijgen en een tijd om te spreken.
Er is een tijd om lief te hebben en een tijd om te haten.
Er is een tijd voor oorlog en er is een tijd voor vrede.*

Deze tekst is onze inspiratie voor de levensthema's met de daarbij behorende kernwoorden. De thema's staan hieronder uitgewerkt.

Leven ontkiemt

Kernwoorden: aarde bewerken en geboorte.

Seizoen: lente.

Het leven is als een 'geboorte van groei', een wonder dat zich ontvouwt! Denk aan de vroege lente, wanneer de natuur ontwaakt en de eerste levensvormen zich laten zien. Van de kiem in een zaadje die doorbreekt, tot de structuren die onder een microscoop zichtbaar worden, alles is in beweging en aan het veranderen.

In de natuur is niets af. Groei is een continu proces, een fase van ontwikkeling zonder eind. De natuur is als een imperfecte perfectie, waarin de kwetsbare kiem het begin is van nieuw leven. Het bewerken van de aarde is als een geboorte, een nieuw begin vol mogelijkheden.

Leven krijgt vorm

Kernwoorden: ontdekken, zoeken en verzamelen.

Seizoen: lente.

Het leven is een soort vormgevingsproces, een prachtig en kwetsbaar mysterie! Net zoals de bijbelse Psalm 139 zegt: 'U was het die mijn nieren vormde, die mij weefde in de schoot van mijn moeder'. Het leven krijgt vorm door natuurlijke kenmerken en de omgeving. *Nature* en *nurture*, aanleg en opvoeding, spelen hierbij een rol, evenals de mogelijkheden en onmogelijkheden van de tijd.

Het vormgeven van het leven is een continue identiteitsvorming, een proces van aantrekken en afstoten. Net zoals in de kunst verschillende materialen worden samengebracht, zo is het leven vormgeven een vorm van evolutie en ontwikkeling. Ieder mens en iedere plant is uniek, een kostbare verzameling vol inspiratie.

Leven bloeit

Kernwoorden: opgroeien en ontwikkelen.

Seizoen: lente.

In de natuur is het groen geworden. De kleuren van dit seizoen zijn pastelkleurig. De lucht is helder en transparant, alsof er nog water doorheen schemert. Kleuren als in een aquarel.

In dit seizoen zagen we veel bloemen van de look-zonder-look. Dat ruikt naar ui, maar het is niet hetzelfde als een ui. Look-zonder-look lijkt een mooie metafoor voor opgroeien. Een kindje zo klein, het maakt van alles mee, ontdekt en beleeft. Het ontwikkelt zich naar een bewustzijn. Het is er al en het zal gaan worden, een uniek wezen.

Leven geeft geur en smaak

Kernwoorden: opbouwen en openstaan.

Seizoen: zomer.

Het zijn niet alleen de kleuren die in het lenteseizoen een rol spelen. Al fietsend door de stad ruik je de geur van de narcis en de tulp, afgewisseld met de geuren van de rododendrons en de bloesembomen. Door de

stijgende temperatuur komen er allerlei aantrekkelijke geuren op je af zoals bloemige, zoete en zware geuren, de geur van bos en aarde en de frisse geur van het nieuwe blad. Geur brengt herinneringen tot leven, gedachten aan vroeger, aan eerdere seizoenen. Zo dat wat was, wordt verbonden aan dat wat is.

De zomer nodigt ons uit om ons hart open te stellen voor alles wat geurt, kleurt en smaak geeft. Om het onverwachte te verwelkomen en met moed het leven te omarmen. Een uitnodiging om met vertrouwen het onbekende tegemoet te treden. Om de moed te hebben werkelijk te leven.

Leven in volheid

Kernwoorden: berusting en vrede.

Seizoen: zomer.

In de zomer bereikt alles zijn volledige groei. De kleuren zijn intens en het leven is goed. De zon maakt alles mooier en zorgt ervoor dat we meer lachen en ondernemen. Onder het licht en de warmte van de zon vervagen de scherpe randen van conflicten, zij legt evenveel nadruk op contrast als op rust.

We genieten van lange avonden, nieuwe vriendschappen en het verdiepen van oude vriendschappen. Het is een schijnbaar vredige tijd die lang lijkt te duren. Tegelijkertijd weten we dat deze tijd er niet altijd zal zijn.

Leven in rijkdom

Kernwoorden: dansen en lachen, vruchten plukken.

Seizoen: zomer.

De zomer is als een bruisend feest van leven! We dansen, lachen en genieten van de overvloed die de natuur te bieden heeft. De zomer is van oudsher dé tijd om het leven te vieren, eropuit te trekken en samen te zijn. Deze verbinding met elkaar vormt een basis voor de momenten waarop het leven minder uitbundig is. Net zoals de zomerse vruchten die zich verspreiden en wortel schieten, zo verspreidt de vreugde zich en creëert een nieuwe basis om te groeien en bloeien. De zomer is een continu proces van wortelen, bloeien, groeien, vruchtzetting en verspreiding.

Leven van afscheid

Kernwoorden: sterven en afbreken.

Seizoen: herfst.

Het leven lijkt soms een aaneenschakeling van momenten waarin we afscheid nemen. Momenten van loslaten en verandering omarmen. We nemen afscheid van mensen, gewoontes, levensfasen, ideeën en gedachten – soms gedwongen, door leeftijd of ziekte.

Verandering is een constante in het leven. Kinderen verlaten het huis, fysieke beperkingen ontstaan, en herinneringen worden waardevoller. Net zoals de herfst laat zien dat komen en gaan hand in hand gaan, zo zijn de vruchten van het leven een bron van hoop voor de toekomst.

Leven in vele kleuren

Kernwoorden: hopen en liefhebben.

Seizoen: herfst.

Het leven kun je zien als een palet van rijke herfstkleuren, een tijd van warme tinten en bezinning. Denk aan purper, violet, geel, oranje en rood. De natuur omarmt ons met haar warme kleuren, terwijl we ons van de buitenwereld naar binnen keren. De takken schrijven voorzichtige, grafische tekeningen in de lucht.

Maar de herfst brengt ook stormen. In deze uitdagende tijden zoeken we steun bij elkaar, koesteren we de liefde voor onszelf en anderen, en vinden we hoop op een nieuw perspectief.

Leven in stilte

Kernwoorden: contemplatie en beschouwen.

Seizoen: herfst.

De winter is een tijd van stilte en reflectie, een moment om naar binnen te keren. De natuur trekt zich terug, de kleuren vervagen tot zachte grijs tinten, en het leven lijkt verstild. Net als de natuur keren we ons naar binnen, zoeken we de stilte op om te reflecteren en te ontdekken wat echt belangrijk is.

In de verstilde winter vinden we een spiegel in het stille water, een kans om onszelf te beschouwen en de oorroverende stilte te omarmen.

Leven valt stil

Kernwoorden: rouwen en stilstaan.

Seizoen: winter.

Het leven kent momenten van rouw en stilstand, tijden van overpeinzing, maar ook hoop! Het leven valt letterlijk stil, de adem stopt, maar de liefdevolle steun van anderen dragen ons voort. We staan stil bij het verlies, nemen afscheid en koesteren de herinneringen in ons hart.

Zelfs in de stilte van de natuur vinden we hoop in de stoere bloemen en groenblijvende ranken en bladeren die de kou trotseren: een teken van schoonheid en veerkracht in een grijze wereld.

2. Akkers

De natuurlijke materialen die we gebruiken in de arrangementen en de (natuurlijke) omgeving waarin we fotograferen, zorgen niet alleen voor een sfeervol plaatje. De (natuurlijke) omgeving, het gemaakte arrangement en de taal vormen samen een concept dat we willen vastleggen in beeld en woorden.

De fotolocaties zijn akkers, in totaal vijf verschillende akkers en hun omgeving. Een akker is een deel van het landschap waar de grond wordt bewerkt en vruchten voortbrengt, een bron van leven en voeding. Maar een akker is ook de plek waar we onze dierbaren te ruste

leggen. Het is een symbool van zowel groei als vergankelijkheid, van leven en van loslaten.

Het mooie van een akker is dat deze wordt begrensd door andere landschapselementen, zoals een weg, een sloot, een heg, een akkerrand en een houtwal. Er is gefotografeerd op de akker en in het begrensde land tussen akker en bebouwing.

Op vijf plekken in het boek kunt u kennismaken met de bezochte akkers. Het zijn de Adelbertusakker in Egmond-Binnen, de rietakkers Alde Feanen in Earnewâld, de Natuurakkers Doornik in Bemmelt, de Levensakker in Almen en Natuurbegraafplaats Koningsakker in Oosterbeek.

Seizoen	Levensthema	Akker
LENTE	Leven ontkiemt	Adelbertusakker, Egmond-Binnen
	Leven krijgt vorm	
LENTE EN VOORZOMER	Leven bloeit	Rietakker Alde Feanen, Earnewâld
	Leven geeft geur en smaak	
ZOMER	Leven in volheid	Natuurakkers Doornik, Bemmelt
	Leven in rijkdom	
HERFST	Leven van afscheid	Levensakker, Almen
	Leven in vele kleuren	
WINTER	Leven in stilte	Natuurbegraafplaats Koningsakker, Oosterbeek
	Leven valt stil	

Samenhang tussen de uitgangspunten

Onderstaand schema is het uitgangspunt geweest voor ons maakproces. Deze volgorde leidt u door het boek.

Het arrangement en de relatie met de (natuurlijke) omgeving

Per thema zijn vijf arrangementen gemaakt, in totaal vijftig. Bij elk arrangement is een korte werkbeschrijving toegevoegd, te vinden achter in het boek. De foto's laten een beeld zien van een arrangement in relatie tot de omgeving waarin het is geplaatst. Tegelijkertijd denken wij dat deze ideeën ook in een andere (binnen) omgeving tot hun recht kunnen komen en daar een verhaal kunnen vertellen.

Voor dit boek hebben we de arrangementen zo veel mogelijk in de natuur geplaatst; de natuurlijke omgeving als bron van zeggingskracht in de beelden die we in het boek willen delen. Een arrangement dat je kan zien, ruiken en voelen heeft een andere zeggingskracht. In dit boek zijn we gebonden aan het papier, maar wanneer u een arrangement maakt in de natuur, ontstaat er als vanzelf een verbinding met de ruimte eromheen. Het is daarom van belang om na te denken over de ruimte en de setting waarin een arrangement wordt geplaatst.

- **In een gebedshuis**

Een arrangement in een gebedshuis kan deel uitmaken van het podium of het liturgisch centrum, waar het de kern van de viering ondersteunt. In dat geval moet het niet concurreren met andere elementen in de viering, maar deze versterken. Wanneer het arrangement tussen de bezoekers wordt geplaatst – bijvoorbeeld bij een gedachtenisboek of meditatieve ruimte – nodigt het uit tot reflectie en beleving van dichtbij.

- **De dialoog met de ruimte**

Laat het arrangement samensmelten met zijn omgeving. Houd rekening met de architectuur, lichtinval en kleurstelling. Een robuuste ruimte vraagt om een krachtig gebaar, terwijl een intieme setting baat heeft bij verfijning en verstillig.

- **Hoogte en perspectief**

De hoogte en positionering van een schikking vertellen al een verhaal. Een laag arrangement nodigt uit tot beschouwing, een hoog en oprijzend werk symboliseert beweging en gerichtheid. Door asymmetrische plaatsing kan dynamiek ontstaan, terwijl een centraal geplaatste schikking rust en balans geeft.

Tot slot

Bijzondere momenten in het leven vragen om stilstaan, vieren, gedenken, betekenisgeving. Symboliek, bloemen en natuurlijke materialen maken emoties tastbaar, wat kan leiden tot gezamenlijke rituelen waarbij beeld, tekst en gebeurtenis samensmelten in herinneringen.

Wij hopen dat u wordt geraakt door de beelden en teksten, zoals wij zelf geraakt zijn.

Peter van Asselt en Hanneke Maassen

LENTE

Lente op de Adelbertusakker, Egmond-Binnen

Egmond-Binnen kent twee tuinen die open zijn voor publiek. Eigenlijk zijn het geen tuinen, maar eeuwenoude spirituele plaatsen waar mensen nog altijd zorg voor dragen en dagelijks de poort openzetten voor iedere ziel. De tuin van de abdij en de Adelbertusakker herinneren ons eraan dat we deze aarde gekregen hebben en ook weer moeten doorgeven. Beide plekken worden onderhouden en bezield door vrijwilligers, stiltezoekers, pelgrims en dorpelingen natuurlijk.

Toch zijn de plekken ook heel verschillend. De abdij heeft besloten gedeeltes, een kerk en het klooster. De Adelbertusakker is een openluchtkapel waar de hemel en bomen altijd in zicht zijn.

Binnen en buiten komen dan ook mooi samen in de groene kunstwerken die vaak in de abdijkerk te zien zijn. Ieder seizoen, ieder feest of iedere levensgebeurtenis is een reden om te zoeken in de tuinen. Zoeken naar een woord en taal van deze aarde, onze ziel en de schepper.

PAX!

Broeder Kleopas o.s.b

GEBOORTE

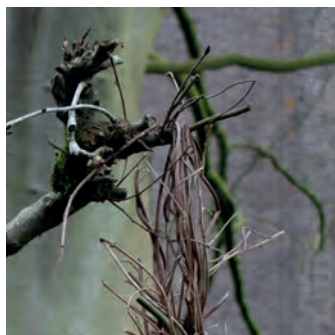
Leven ontkiemt

 Salix babylonica

 Humulus lupulus

 Hyacint

Uit het ei van verwachting breekt het leven open. Rank en veerkrachtig reikt het omhoog, gewiegd door zachte lijnen die omhullen en beschermen. De kleur van nieuw begin vult de lucht, een tedere belofte van bloei. Wat eerst verborgen was, openbaart zich straks in licht en kleur. Groei laat zich niet dwingen, ze volgt het ritme van de schepping, ontvouwt zich met geduld en liefde.

DE AARDE BEWERKEN

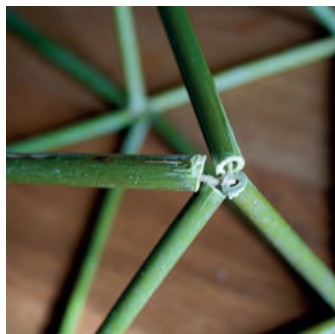
Leven ontkiemt

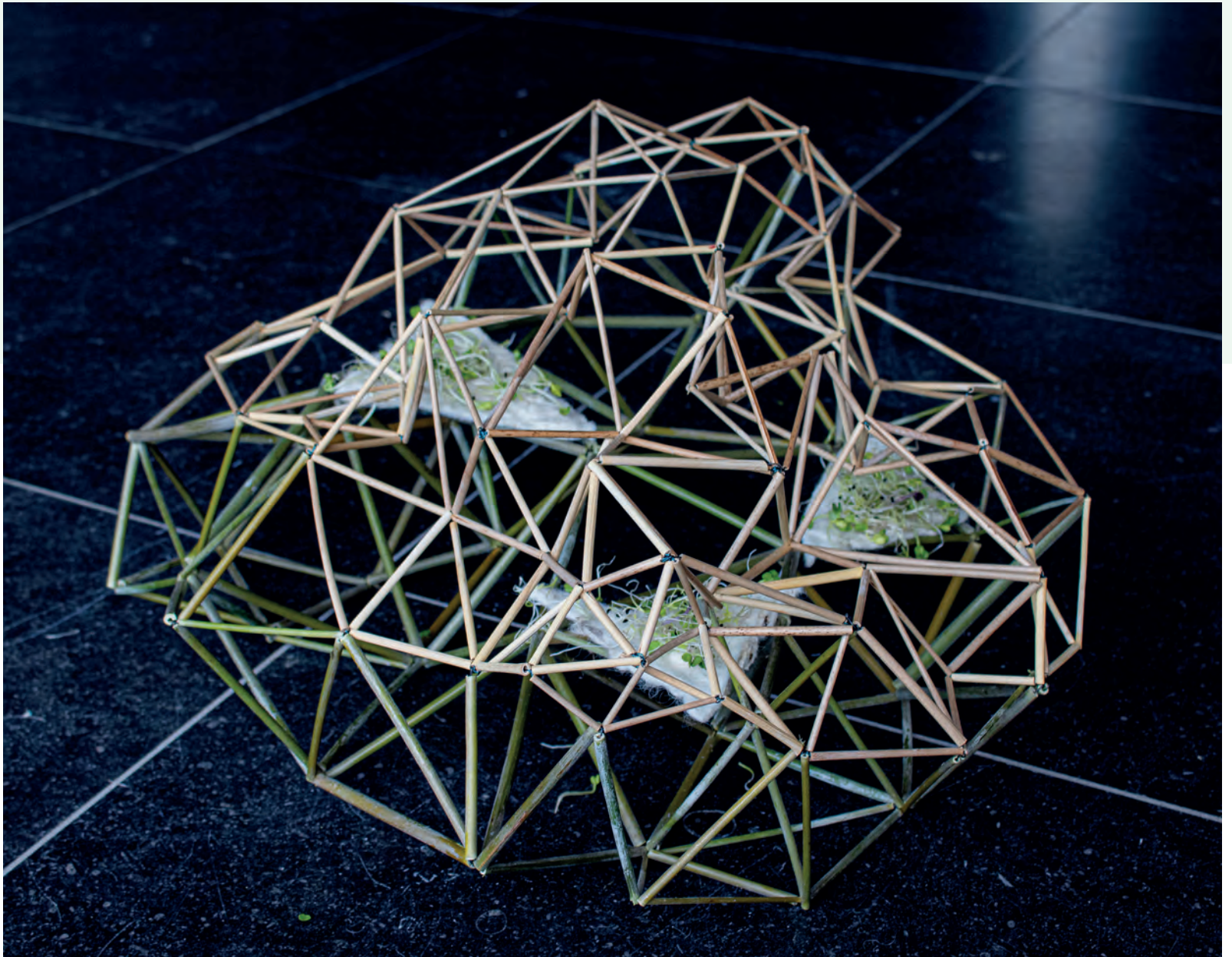
🌱 *Fargesia muriellae* (bamboe)

🌱 *Phaseolus vulgaris* (kiemen
van bonenplanten)

🌱 schapenwol

Rostbaar als een diamant, kwetsbaar leven. De aarde draagt belofte in haar korrels, hoekig, ruw, maar vol mogelijkheden. Elke sprankelende korrel een fundament, een plek om te ontkiemen, te groeien, wortels te slaan in het ritme van de natuur. Een kwetsbare balans, sterk en veerkrachtig, levend in het licht van morgen.

GEBOORTE

Leven ontkiemt

- *Crataegus laevigata*
(meidoorn)
- *Salix caprea* (wilgenkatjes)
- *Helianthus annuus*
(zonnebloem)
- *Prunus autumnalis* (bloesem)

Als deze foto op de maan genomen zou zijn
of op Mars, of op een onbekende planeet
dan was ik helemaal gewonnen voor de droom
om een expeditie te ondernemen
en daar het leven te ontdekken
zo adembenemend mooi
ontwapenend
vertederend
nu weet ik
het is op onze eigen lieve aarde
kwetsbaar en bedreigd
door dwaze mensen
met gevaarlijk speelgoed
lege hoofden
de weg kwijt naar hun eigen ziel.

Br. Gerard Mathijssen o.s.b.

In *Groene symboliek* nemen Peter van Asselt en Hanneke Maassen je mee op een reis langs de seizoenen, waarin thema's als verlies, hoop en vrede centraal staan. Met oog voor symboliek en duurzaamheid laten zij zien hoe je met natuurlijke materialen betekenisvolle arrangementen kunt maken die aansluiten bij deze thema's.

Groene symboliek is een inspirerend boek met prachtige beelden, verdiepende teksten en heldere instructies. Elk arrangement vertelt een verhaal en nodigt uit tot reflectie en actie. Dankzij de detailfoto's en praktische aanwijzingen achter in het boek, kun je zelf eenvoudig aan de slag.

Peter van Asselt is als liturgisch bloemstylist verbonden aan de Abdij van Egmond.

Hanneke Maassen is meester in de bloemsierkunst.

ISBN 978 90 435 4126 8 | NUR 421

